กติกาการเล่นไพ่ไทย

กติกาการเล่นคือจะมีผู้เล่น 6-7 คน โดยจะทำการเล่นบนเสื่อ แต่ละคนจะมีไม้เขี่ยไพ่ เพื่อที่การจั่วไพ่จากกอง โดยการเล่นจะเริ่มจากคนทำไพ่ (ซึ่งอาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้าไม่มี ผู้เล่นแต่ละคนอาจจะทำหน้าที่แจกไพ่สลับกัน) จะทำการแจกไพ่ให้กับเจ้ามือ 12 ใบ ส่วนผู้เล่นคนอื่นจะได้รับไพ่ 11 ใบ ซึ่งในการแจกนั้นส่วนใหญ่จะเริ่มแจกไพ่ให้ผู้เล่นแต่ละคน 6 ใบ จนครบและจะทำการแจกรอบสองซึ่งจะแจกให้เจ้ามือ 6 ใบ ส่วนผู้เล่นอื่นจะได้ไพ่อีกคนละ 5 ใบ

อุปกรณ์ไพ่ไทย 1 สำรับ จำนวน 2 ขอน 120 ใบ (ขอนละ 60 ใบ) ในบ่อนการพนันบางแห่งจะทำการ “คน” คือให้ผู้เล่นนำไพ่ที่ไม่เข้าพวกกับไพ่บนมือหรือไพ่ที่พวกเขาไม่พอใจ ลงมารวมกัน และคนทำไพ่จะทำการคนไพ่เหล่านั้นให้คละกัน ต่อมา ผู้เล่นแต่ละคนจะทำการเขี่ยไพ่คืนเท่ากับจำนวนที่ตนลงมา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เล่นได้ไพ่ที่ดีกว่าเดิม

เมื่อทำการคนเสร็จแล้ว เจ้ามือจะทำการตีไพ่ใบหนึ่งจากมือลงทางด้านขวามือของตนเอง (ยกเว้นในกรณี ที่ไพ่ทั้ง 12 ตัวบนมือเจ้ามือครบถ้วนและสามารถตีลงมา “กิน” ได้ทันที) ผู้เล่นคนต่อมาสามารถเลือกที่จะเก็บไพ่ที่เจ้ามือตีลงมาหากไพ่นั้นเข้าชุดกับไพ่บนมือของตน มิฉะนั้น ผู้เล่นคนนั้นจะทำการ “จั่ว” โดยใช้ไม้เขี่ยไพ่ทำการเขี่ยไพ่ใบแรกสุดของกองที่เหลือจากการแจก และหากไม่มีอะไรเกิดขึ้นผู้เล่นคนนั้นจะไม่ต้องตีไพ่หนึ่งใบลงทางขวาของมือตน และกระทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ จนมีผู้เล่นคนใดคนหนึ่ง “กิน” ไพ่

ในการจั่วไพ่นั้น หากไพ่ที่จั่วมานั้น ตรงกับไพ่รูปเดียวกับสองใบในมือผู้เล่นคนใดคนหนึ่ง ผู้เล่นคนนั้นสามารถ “ผ่อง” ไพ่ใบนั้นไปเข้าชุดกับไพ่บนมือของตน โดยไพ่ที่ผ่องเมื่อรวมกับไพ่บนมือจะเรียกว่า “ตอง” และผู้เล่นที่สามารถทำการผ่องไพ่จะต้องวางไพ่บนมือลงมารวมกับไพ่ที่ผ่อง และตีไพ่บนมือทิ้งไปหนึ่งใบผู้เล่นถัดไปจากผู้เล่นที่ผ่องไพ่อาจจะเก็บไพ่ที่ตีหรือทำการจั่วไพ่ใหม่ก็ได้

การเล่นในแต่ละรอบ

การเล่นในแต่ละรอบจะจบลงเมื่อมีการตีกินเกิดขึ้น โดยการกินไพ่นั้นแบ่งออกเป็นประเภทหลักๆ ได้ดังนี้

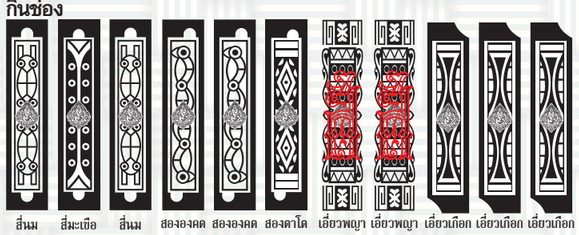
กินช่อง (1-3 ตอง) โดยผู้เล่นจะต้องมีไพ่บนมือหรือไพ่ที่ผ่องมาแล้วรวมกัน 3 ชุด และถือไพ่ไว้ 1 คู่ เมื่อใดก็ตามมีการจั่วไพ่เหมือนกับไพ่คู่บนมือ ผู้เล่นสามารถตีลง มากินได้ เช่น

(บนมือ 11 ใบ) สี่นม สี่มะเขือ สี่นม สองคด สองคณฑ์ สองตาโต เอี่ยวพญา เอี่ยวพญา (ผ่อง 3 ใบ) เอี่ยวเกือก เอี่ยวเกือก เอี่ยวเกือก

เมื่อใดก็ตามที่มีผู้เล่นจั่วเอี่ยวพญาการกอง ผู้เล่นคนนี้สามารถจะตีไพ่ลงมา “กิน 2 ตอง” ได้

กินถก (ถลก) เหมือนกับกินช่อง เพียงแต่ว่า ผู้จั่วเอี่ยวพญา นั้นคือตัวเล่นที่ถือคู่เอี่ยวพญาเอง ในกรณีนี้จะได้เงินมากกว่ากรณีแรก แล้วแต่ข้อตกลงกัน

กินช่อง

ผู้เล่นคนอื่นจั่วไพ่จากกองแล้วกินเรียกว่า “กินช่อง”

ผู้เล่นจั่วไพ่จากกองได้เองเรียกว่า “กินถกช่อง”

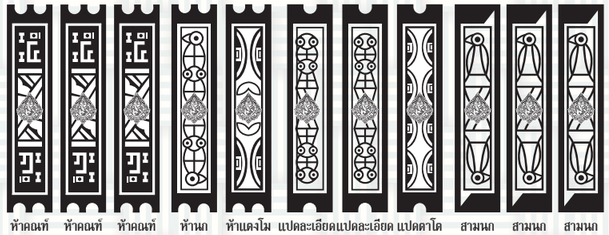
กินสี่ตัว ผู้เล่นมีไพ่ครบแล้ว 2 ชุด และถือไพ่หน้าหนึ่ง 3 ตัวบวกกับไพ่ที่มีหัวเดียวกันอีก 2 ตัว หากมีการจั่วไพ่ตัวที่ 4 จากกองผู้เล่นสามารถตีลงมากินสี่ตัว เช่น

(บนมือ) 11 ใบ ห้าคณฑ์ ห้าคณฑ์ ห้าคณฑ์ ห้านก ห้าแตงโม แปดละเอียด แปดละเอียด แปดตาโต (ผ่อง 3 ใบ) สามนก สามนก สามนก

เมื่อใดก็ตามที่มีผู้เล่นจั่วห้าคณฑ์จากกอง ผู้เล่นคนนี้สามารถจะตีไพ่ลงมา “กิน 4 ตัว” ได้

กินถกสี่ตัว เหมือนกับกินสี่ตัว เพียงแต่ว่า ผู้จั่วห้าคณฑ์ นั้นคือตัวเล่นที่ถือตองห้าคณฑ์เอง ในกรณีนี้จะถือว่าเป็นการ “กินลัม” ซึ่งจะได้เงินเท่ากับการกินเศียร หรือกิน สี่ตอง

กินสี่ตัว

ผู้เล่นคนอื่นจั่วไพ่จากกองแล้วกินเรียกว่า “กิน 4 ตัว”

ผู้เล่นจั่วไพ่จากกองได้เองเรียกว่า “กินลัม” หรือ “กินสี่ตอง”

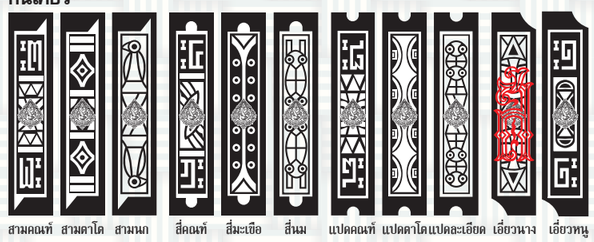
กินเศียร โดยผู้เล่นจะต้องถือไพ่ 3 ชุดบนมือซึ่งมีหน้าไพ่ไม่เหมือนกัน และถือไพ่อีกชุดหนึ่งซึ่งมีหน้าไพ่ไม่เหมือนกัน หากมีการจั่วไพ่ที่ทำให้บนมือครบชุด 3 หน้า ผู้เล่นนั้นถือว่ากินเศียร เช่น

(บนมือ 11 ใบ) สามคณฑ์ สามตาโต สามนก สี่คณฑ์ สี่มะเขือ สี่นม แปดคณฑ์ แปดตาโต แปดละเอียด เอียวนาง เอี่ยวหนู

เมื่อใดก็ตามที่มีผู้เล่นจั่วเอี่ยวพญาจากกอง ผู้เล่นคนนี้สามารถจะตีไพ่ลงมา “กิน เศียร” ได้

กินถกเศียร เหมือนกับกินเศียร เพียงแต่ว่า ผู้เล่นที่จั่วเอี่ยวพญานั้นคือผู้เล่นที่ต้องการเอี่ยวพญาไปรวมกับเอี่ยวนางและเอี่ยวหนู ซึ่งจะได้เงินมากกว่าการกินเศียรธรรมดา

กินเศียร

ผู้เล่นคนอื่นจั่วไพ่จากกองแล้วกินเรียกว่า “กินเศียร”

ผู้เล่นจั่วไพ่จากกองได้เองเรียกว่า “กินถกเศียร”

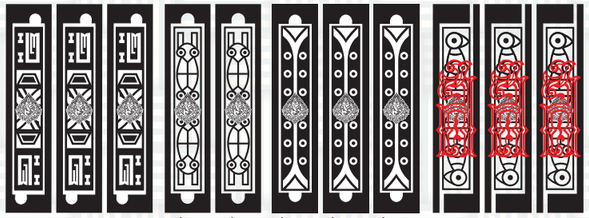
กินสี่ตอง ผู้เล่นจะต้องมีไพ่ครบอยู่บนมือหรือผ่องมาแล้วรวม 3 ตองและมีไพ่อีก 1 คู่บนมือ หากมีการจั่วไพ่ที่เหมือนกับไพ่บนมือจากกอง ผู้เล่นคนนั้นถือว่ากินสี่ตอง เช่น

(บนมือ 5 ใบ) สองคณฑ์ สองคณฑ์ สองคณฑ์ สี่นม สี่นม (ผ่อง 6 ใบ) สีมะเขือ สี่มะเขือ สี่มะเขือ เก้าแดง เก้าแดง เก้าแดง

เมื่อใดก็ตามที่ผู้เล่นจั่วสี่นมจากกอง ผู้เล่นคนนี้สามารถจะตีไพ่ลงมา “กิน 4 ตอง” ได้

กินถกสี่ตอง เหมือนกับกินสี่ตอง เพียงแต่ผู้ที่จั่วสี่นมบนมือพร้อมไพ่อื่นๆ อีก 3 ตอง ในกรณีนี้จะได้เงินมากกว่ากินสี่ตองธรรมดา

กินสี่ตอง

ผู้เล่นคนอื่นจั่วไพ่จากกองแล้วกินเรียกว่า “กินสี่ตอง”

ผู้เล่นจั่วไพ่จากกองได้เองเรียกว่า “กินถกสี่ตอง”

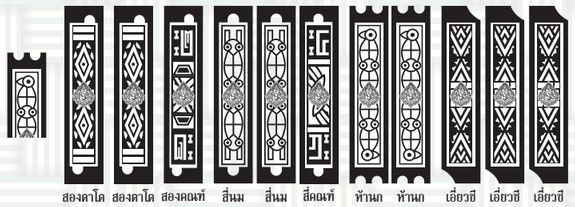
กินเก็ง ผู้เล่นแต่ละคนจะมีกล่องเล็กๆ อยู่ในตะกร้าของตน โดยในกล่องนั้นจะใส่ไพ่ที่ตัดเอาไว้ 1 ตัว (ยกเว้นไพ่ประเภทเอี่ยว) ซึ่งเป็นไพ่สำรับอื่นที่ไม่เกี่ยวกับไพ่ที่ใช้เล่นแต่ประการใดส่วนใหญ่จะทำการตัดครึ่งใส่ตะกร้าใหญ่ๆไว้ ผู้เล่นสามารถเลือกได้ว่าอยากจะเก็งตัวอะไร และหากผู้เล่นสามารถกินไพ่ได้เหมือนกับไพ่ในกล่องนั้น ถือ ว่ากินเก็ง ซึ่งถือว่าเป็นการกินล้มประเภทหนึ่ง เช่น

(บนมือ 8 ใบ) สองตา สองตา สองคณฑ์ สี่นม สี่คณฑ์ ห้านก ห้านก (ผ่อง 3 ใบ) เอี่ยวชี เอี่ยวชี เอี่ยวชี (ในกล่องเก็ง - ห้านก)

เมื่อใดก็ตามที่ผู้เล่นจั่วห้านกจากกอง ผู้เล่นคนนี้สามารถจะตีไพ่ลงมา “กิน เก็ง” ได้

กินถกเก็ง เหมือนกับกินเก็ง เพียงแต่ผู้ที่จั่วห้านกคือผู้ที่มีคู่ห้านกและเก็งห้านกไว้ในกล่อง ในกรณีนี้จะได้เงินมากกว่าการกินเก็งธรรมดา

กินเก็ง

ผู้เล่นคนอื่นจั่วไพ่จากกองแล้วกินเรียกว่า “กินเก็ง”

ผู้เล่นจั่วไพ่จากกองได้เองเรียกว่า “กินถกเก็ง”

กินสี่ตองเก็ง เศียรเก็ง เหมือนกับกินสี่ตอง กินเศียร เพียงแต่ไพ่ที่จั่วขึ้นมาและผู้เล่นตีลงไปกินนั้นเหมือนกับไพ่ในกล่องเก็ง ในกรณีนี้ถือว่าเป็นการกินล้มใหญ่ที่จะได้เงินมากกว่ากินสี่ตองหรือกินเศียรธรรมดาถึงสองเท่า และหากผู้เล่นถกไพ่ใบนั้นขึ้นมาเอง อาจจะได้เงินเพิ่มขึ้นอีกแล้วแต่ตกลง

กินถกสี่ตัวเก็ง เหมือนกินสี่ตัวเก็ง เพียงแต่ไพ่ตัวที่ถกเข้าตองบนมือนั้นเป็นไพ่ที่ผู้เล่นเก็งเอาไว้ในกล่องเก็งของตน โดยศักดิ์ของการถกสี่ตัวเก็งจะเท่ากับการกินเศียรเก็ง หรือสี่ตองเก็ง

กินสี่ตองมืด ผู้เล่นจะต้องรวบรวมไพ่บนมือให้ครบสามตอง โดยที่ไม่ได้ทำการผ่องจากผู้เล่นคนอื่นและมีไพ่อีกคู่บนมือ หากมีการจั่วไพ่ที่เหมือนกับไพ่คู่นั้นจากกอง ผู้เล่นสามารถตีลงมากินสี่ตองมืดได้ โดยการกินสี่ตองมืดถือว่าเป็นการกินล้มใหญ่อีกประเภทหนึ่งและผู้ที่สามารถกินสี่ตองมืดได้จะได้เงินมากกว่าการกินสี่ตองปกติถึง 2-3 เท่าแล้วแต่ตกลงกัน เช่น

(บนมือ 11 ใบ) เอี่ยวเกือก เอี่ยวเกือก เอี่ยวเกือก เก้าจัน เก้าจัน เก้าจัน แปดตาโต แปดตาโต แปดตาโต สี่นม สี่นม

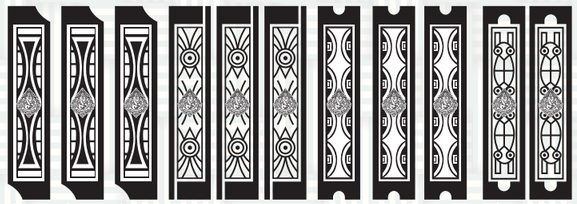
เมื่อใดก็ตามที่ผู้เล่นจั่วสี่นมจากกอง ผู้เล่นคนนี้สามารถจะตีไพ่ลงมา “กิน 4 ตองมืด” ได้

กินสี่ตองมืดเก็ง ผู้เล่นจะต้องรวบรวมไพ่บนมือให้ครบสามตอง โดยที่ไม่ได้ทำการผ่องจากผู้เล่นคนอื่น และมีไพ่อีกคู่หนึ่งบนมือซึ่งเป็นไพ่ตัวเก็งคือมีหน้าไพ่เดียวกับไพ่ในกล่องเก็งของตน หากมีการจั่วไพ่ที่เหมือนกับไพ่คู่นั้นจากกอง ผู้เล่นสามารถตีลงมากินสี่ตองมืดเก็งได้ โดยการกินสี่ตองมืดเก็งถือว่าเป็นการกินล้มใหญ่อีกประเภทหนึ่ง และผู้ที่สามารถกินสี่ตองมืดเก็งได้จะได้เงินมากกว่าการกินสี่ตองปกติถึง 3-4 เท่าแล้วแต่ตกลงกัน เช่น

(บนมือ 11 ใบ) เอี่ยวเกือก เอี่ยวเกือก เอี่ยวเกือก เก้าจัน เก้าจัน เก้าจัน แปดตาโต แปดตาโต แปดตาโต สี่นม สี่นม (ในกล่องเก็ง - สี่นม)

เมื่อใดก็ตามที่ผู้เล่นจั่วสี่นมจากกอง ผู้เล่นคนนี้สามารถจะตีไพ่ลงมา “กิน 4 ตองมืดเก็ง” ได้ และถ้าผู้เล่นคนนั้นถกสี่นมขึ้นมาเอง ผู้เล่นคนนั้นจะได้เงินเพิ่มอีกตามแต่ตกลง

กินสี่ตองมืด

ผู้เล่นจั่วไพ่จากกองแล้วกินเรียกว่า “กินสี่ตองมืด” แต่ถ้าไพ่ตรงกับตัวเก็งเรียกว่า “กินสี่ตองเก็ง”

กินล้มเอี่ยว เนื่องจากเอี่ยวเป็นไพ่ประเภทเดียวที่มี 2 ชุด คือเอี่ยวเล็กเอี่ยวใหญ่ ซึ่งเอี่ยวทั้งสองประเภทไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่สามารถเอามารวมเป็นชุดเดียวกันได้ เช่น เอี่ยวพญา เอี่ยวเกือก เอี่ยวยาว ถือว่า เป็นชุดหนึ่ง ดังนั้นผู้เล่นส่วนใหญ่จึงนิยมเป็นเอี่ยวไว้บนมือเพราะสามารถรวมชุดได้ง่ายกว่าไพ่ประเภทอื่น และหากผู้เล่นใดสามารถรวบรวมเอี่ยวทั้งบนมือและที่ผ่องมาได้ครบ 11 ใบ จากมีหารจั่วเอี่ยวใดๆ ก็ตามจากกองผู้เล่นสามารถตีลงมากินล้มเอี่ยวได้ เช่น

(บนมือ 8 ใบ) เอี่ยวเกือก เอี่ยวเกือก เอี่ยวเกือก เอี่ยวยาว เอี่ยวยาว เอี่ยวนาง เอี่ยวหนู เอี่ยวพญา (ผ่อง 3 ใบ) เอี่ยวชี เอี่ยวชี เอี่ยวชี

เมื่อใดก็ตามที่ผู้เล่นจั่วเอี่ยวจากกอง ผู้เล่นคนนี้สามารถจะตีไพ่ลงมา “กินเอี่ยวล้ม” ได้

กินล้มเอี่ยว

เมื่อผู้เล่นจั่วเอี่ยวจากกอง ผู้เล่นคนนี้สามารถจะตีลงมา “กินล้มเอี่ยว”

หัวเหมือน ตัวเหมือน เรียกตอง

หัวเหมือน ตัวเหมือน เรียกเศียร

กินเขียวหวาน ในบางบ่อน จะมีการกำหนดหากินเขียวหวานขึ้นเพื่อความง่ายในการกินล้มของผู้เล่น โดยผู้เล่นที่สามารถรวบรวมไพ่ครบ 3 เศียร แต่มีไพ่อีกคู่บนมือ หากไพ่ตัวที่เหมือนคู่นั้นนั้นถูกจั่วจากกอง ก็ถือว่าเป็นการกินเขียวหวาน ซึ่งเป็นการกินล้มประเภทหนึ่ง เช่น

(บนมือ 11 ใบ) เอี่ยวชี เอี่ยวเกือก เอี่ยวยาว สองคณฑ์ สองตาโต สองคต สามคณฑ์ สามตาโต สามนก สี่คณฑ์ สี่คณฑ์

เมื่อใดก็ตามที่ผู้เล่นจั่วสี่คณฑ์จากกอง ผู้เล่นคนนี้สามารถจะตีไพ่ลงมา “กินเขียวหวาน” ได้

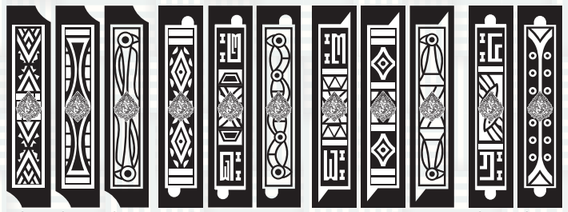
หรือผู้เล่นที่มีไพ่ 3 ตองแต่มีไพ่อีกชุดหนึ่งบนมือ หากไพ่ที่ตัวที่เหลือที่ไม่เหมือนกับไพ่หน้านั้นถูกจั่วจากกอง ก็ถือว่าเป็นการกินเขียวหวานเช่นกัน เช่น

(บนมือ 11 ใบ) เอี่ยวชี เอี่ยวชี เอี่ยวชี สองคณฑ์ สองคณฑ์ สองคณฑ์ สองตาโต สองตาโต สองตาโต สี่มะเขือ สีนม

เมื่อใดก็ตามที่มีผู้เล่นจั่วสี่คณฑ์จากกอง ผู้เล่นคนนี้สามารถจะตีไพ่ลงมา “กินเขียวหวาน” ได้

การกินเขียวหวานนี้อาจจะมีการ ถกเขียวหวาน หรือ การกินเขียวหวานเก็ง ซึ่งเหมือนกับกรณีการกินเศียรหรือการกินสี่ตองได้เช่นกัน

กินเขียวหวานแบบที่ 1

ผู้เล่นสามารถรวบรวมไพ่ครบ สามเศียร ไพ่อีกสองใบที่ถือตระกูลเดียวกัน แต่ไม่เหมือนกัน เมื่อจั่วตัวที่เหลือได้ ถือว่า “กินเขียวหวาน”

กินเขียวหวานแบบที่ 2

ผู้เล่นสามารถรวบรวมไพ่ครบ สามตอง ไพ่อีกสองใบที่ถือตระกูลเดียวกัน แต่ไม่เหมือนกัน เมื่อจั่วตัวที่เหลือได้ ถือว่า “กินเขียวหวาน”

ในบางครั้งเมื่อจั่วไพ่ใบหนึ่งขึ้นมา อาจจะมีผู้เล่นมากกว่าหนึ่งคนที่สามารถตีกินไพ่ใบนั้นได้ ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ผู้ที่สามารถกินไพ่คักดิ์สูงกว่าจะเป็นผู้ชนะ เช่น

ไพ่ที่จั่วจากกอง - สี่มะเขือ

ผู้เล่น 1 บนมือ + ผ่อง สามคณฑ์ สามคณฑ์ สามคณฑ์ สี่นม สี่นม สี่คณฑ์ สี่มะเขือ สี่มะเขือ เอี่ยวพญา เอี่ยวนาง เอี่ยวชี (คั่ว 2 ตอง)

ผู้เล่น 2 บนมือ + ผ่อง เจ็ดคณฑ์ เจ็ดพัด เจ็ดนก แปดคณฑ์ แปดตาโต แปดละเอียด เก้าคณฑ์ เก้าจัน เก้าแดง สี่คณฑ์ สี่นม (คั่วเศียร)

ในกรณีนี้ผู้เล่น 2 จะเป็นผู้ชนะ เพราะการกินเศียรนั้นได้เงินมากกว่าการกิน 2 ตอง

แต่ถ้าเป็นกรณีที่เป็นการกินไพ่คักดิ์เท่ากัน จะถือว่าผู้ที่อยู่เหนือมือเป็นผู้ชนะ เช่นหากผู้เล่น 1 เก็งสี่มะเขือไว้ และอยู่เหนือ (นับจากทางขวามือ) ผู้เล่น 2 ผู้เล่น 1 อยู่เหนือมือผู้เล่น 2 ดังนั้นผู้เล่นหนึ่งจะเป็นผู้ชนะ

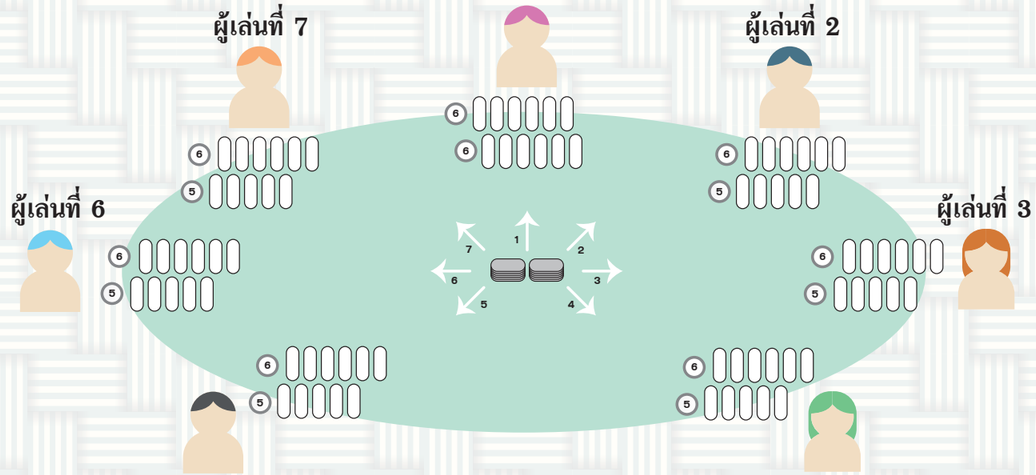
และหากมีการกินไพ่เกิดขึ้น คนทำไพ่จะทำการเปิดไพ่ที่เหลือในกองให้ผู้เล่นทั้งหมดดู เพื่อทำการเช็กว่ามีไพ่ใดขาดไปหรือไม่ บางครั้งอาจจะมีการบ่นในวงว่ามีการ ทับหลัง เกิดขึ้น ซึ่งหมายความว่า ไพ่ใบต่อจากที่มีการกินนั้น เป็นไพ่ที่ผู้เล่นคนที่บ่นออกมาต้องการและสามารถตีลงมากินได้ และเมื่อทำการจ่ายเงินกันเรียบร้อยแล้ว คนทำไพ่หรือผู้เล่นจะทำการแจกไพ่ใหม่อีกครั้ง โดยส่วนใหญ่จะเป็นไพ่ที่จัดแจงไว้แล้ว เนื่องจากการเล่นไพ่ผ่องไทยนั้นจะมีไพ่รวมทั้งสิ้น 2 สำรับ (หลังเขียวและหลังส้ม) ในระหว่างที่ทำการเล่นไพ่สำรับหนึ่ง คนทำไพ่จะทำไพ่อีกสำรับหนึ่งเตรียมเอาไว้แล้ว

การเล่นไพ่ผ่องไทยในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทยมีความแตกต่างกัน

.

ผู้เล่นที่ 1 (เจ้ามือและคนแจกไพ่)

เจ้ามือเท่านั้นที่มี 12 ใบ

ไพ่ 11 ใบ
แจกรอบแรก 6 ใบ วนจนครบผู้เล่น
รอบที่สอง 5 ใบ วนจนครบผู้เล่น

คู่มือการเล่นไพ่ไทย

www.playingcard.or.th